CAMBRIDGE INTERNATIONAL EXAMINATIONS
General Certificate of Education ADVANCED SUBSIDIARY Level

SANSKRIT **8608/1**

PAPER 1. Prescribed Texts and Essays

MAY/ JUNE 2017

Additional materials:
Answer paper

TIME 2 hours

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

Write your name, Centre number and candidate number in the spaces provided on the separate answer paper.

Answer **all** questions.

Write your answers on the answer paper provided.

If you use more than one sheet of paper, fasten the sheets together.

INFORMATION FOR CANDIDATES

The maximum number of marks for each question is shown in brackets [ ] at the end of each question or part question.

This question paper consists of 7 printed pages and 1 blank page.

Section A

Prescribed Texts

1 *Hitopadeśa*

(a) अनेन गजयूथेन पिपासाकुलितेन प्रत्यहमेवात्रागन्तव्यम्। अतो विनङ्क्ष्यत्यस्मत्कुलम्। अथ विजयो नाम वृद्धशशकोऽवदत्। मा विषीदत। प्रतीकारो मया कर्तव्यः। इति प्रतिज्ञाय चलितः। गच्छता च तेनालोचितम्। कथं मया गजयूथपनिकटे गत्वा वक्तव्यम्। यतः।

स्पृशन्नपि गजो हन्ति जिघ्रन्नपि भुजंगमः।
हसन्नपि नृपो हन्ति मानयन्नपि दुर्जनः॥

अतोऽहं पर्वतशिखरमारुह्य यूथनाथमभिवादयामि। तथानुष्ठिते सति यूथनाथ उवाच। कस्त्वम्। कुतः समायातः। स ब्रूते। दूतोऽहं भगवता चन्द्रेण प्रेषितः। यूथपतिराह। कार्यमुच्यताम्। विजयो वदति। शृणु गजेन्द्र।

उद्यतेष्वपि शस्त्रेषु दूतो वदति नान्यथा।
सदैवावध्यभावेन यथार्थस्य हि वाचकः॥

तदहं तदाज्ञया ब्रवीमि। शृणु। यदेते शशकाश्चन्द्रसरोरक्षकास्त्वया निःसारितास्तन्न युक्तं कृतम्।

from 'The Elephant, the Hares, and the Moon'

(i) Translate the following and say what type each compound is:

- **(a)** *'pipāsākulitena'* (line 1)
- **(b)** *'pratyaham'* (line 1)
- **(c)** *'vṛddhaśaśakaḥ'* (line 2)
- **(d)** *'yūthanātham'* (line 8) [8]

(ii) Translate lines 9 to 15, *'kas tvam ... kṛtam'.* [6]

(iii) Briefly explain how this story might have been useful in the education of the princes. [2]

(b) अस्माकं कुत्र रक्षणोपायः। बको ब्रूते। अस्ति रक्षणहेतुर्जलाशयान्तरम्। तत्राहमेकैकशो युष्मान्नयामि। मत्स्यैरपि भयादुक्तम्। एवमस्तु। ततोऽसौ दुष्टबकस्तान्मत्स्यानेकैकान्नीत्वा कस्मिंश्चिद्देशे खादित्वा पुनरागत्य वदति। ते मया जलाशयान्तरे स्थापिताः। अनन्तरं कुलीरस्तमुवाच। भो बक। मामपि तत्र नय। ततो बकोऽप्यपूर्वकुलीरमांसार्थी सादरं तं नीत्वा स्थले धृतवान्। कुलीरोऽपि मत्स्यकङ्कालाकीर्णां भूमिं दृष्ट्वाचिन्तयत्। हा हतोऽस्मि मन्दभाग्यः। भवतु। इदानीं समयोचितं व्यवहरामि। ...... इत्यालोच्य स कुलीरस्तस्य बकस्य ग्रीवां चिच्छेद। स बकः पञ्चत्वं गतः। अतोऽहं ब्रवीमि।

भक्षयित्वा बहून्मत्स्यानुत्तमाधममध्यमान्।
अतिलौल्याद्बकः कश्चिन्मृतः कर्कटकग्रहात्॥

from 'The Heron, the Fishes and the Crab'

(i) Translate the following and identify the compound type of each:

(a) *'rakṣaṇopāyaḥ'* (line 1)
(b) *'matsyakaṅkālākīrṇām'* (line 7) [4]

(ii) Translate lines 7 to 12, *'hā hato ... karkaṭakagrahāt'*. [7]

(iii) Translate *'ato'ham bravīmi'*, line 10, and comment on this sentence which often occurs before a verse in the *Hitopadeśa*. What does it tell us of the structure of the work? [3]

[Total: 16 + 14 = 30 marks]

[Turn over

2 *Rāmāyaṇa of Vālmīki*

(a)

तथा तु तं समादिश्य भ्रातरं रघुनन्दनः ।
बबन्धासिं महातेजा जाम्बूनदमयत्सरुम् ॥

ततस्त्रिविनतं चापमादायात्मविभूषणम् ।
आबध्य च कपालौ द्वौ जगामोदग्रविक्रमः ॥

तं वन्यराजो राजेन्द्रमापतन्तं निरीक्ष्य वै ।
बभूवान्तर्हितस्त्रासात् पुनः संदर्शनेऽभवत् ॥

पुनरेव ततो दूराद् वृक्षखण्डाद् विनिस्सृतः ।
दृष्ट्वा रामो महातेजास्तं हन्तुं कृतनिश्चयः ॥

भूयस्तु शरमुद्धृत्य कुपितस्तत्र राघवः ।
सूर्यरश्मिप्रतीकाशं ज्वलन्तमरिमर्दनम् ॥

Araṇyakāṇḍa 44 verses 1,2,3,12 and 13

(i) Translate lines 1 to 4, *'tathā tu ... jagāmodagravikramaḥ'*. [6]

(ii) Translate the following and identify the compound type of each:

(a) *'vṛkṣakhaṇḍāt'* (line 7)
(b) *'kṛtaniścayaḥ'* (line 8)
(c) *'arimardanam'* (line 10) [6]

(iii) How does this encounter develop and what were its effects on future developments in the story? [3]

(b) आयच्छत्कपिराज्यं तु सुग्रीवाय महात्मने।
सुग्रीवेणाभिसंदिष्टा हरयः कामरूपिणः॥

दिक्षु सर्वासु तां देवीं विचिन्वन्तः सहस्रशः।
अहं सम्पातिवचनाच्छतयोजनमायतम्॥

तस्या हेतोर्विशालाक्ष्याः समुद्रं वेगवान् प्लुतः।
यथारूपां यथावर्णां यथालक्ष्मवतीं च ताम्॥

अश्रौषं राघवस्याहं सेयमासादिता मया।
विररामैवमुक्त्वा स वाचं वानरपुङ्गवः॥

जानकी चापि तच्छ्रुत्वा विस्मयं परमं गता।
ततः सा वक्रकेशान्ता सुकेशी केशसंवृतम्।
उन्नम्य वदनं भीरुः शिंशपामन्ववैक्षत॥

Sundarakāṇḍa, 31 verses 13 to 17

(i) Translate lines 1 to 4, *'āyacchat ... āyatam'.* [6]

(ii) Translate the following and identify the compound type of each:

(a) *'viśālākṣyāḥ'* (line 5)
(b) *'yathārūpām'* (line 6)
(c) *'keśasaṃvṛtam'* (line 10) [6]

(iii) Which two characters in the *Rāmāyaṇa* story are meeting for the first time in this passage? What circumstances led up to the meeting and what are its further consequences? [3]

[Total: 15 + 15 = 30 marks]

[Turn over

3 *Bhagavad Gītā*

सुखदुःखे समे कृत्वा लाभालाभौ जयाजयौ।
ततो युद्धाय युज्यस्व नैवं पापमवाप्स्यसि॥

कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन।
मा कर्मफलहेतुर्भूर्मा ते संगोऽस्त्वकर्मणि॥

यस्त्विन्द्रियाणि मनसा नियम्यारभतेऽर्जुन।
कर्मेन्द्रियैः कर्मयोगमसक्तः स विशिष्यते॥

नियतं कुरु कर्म त्वं कर्म ज्यायो ह्यकर्मणः।
शरीरयात्रापि च ते न प्रसिध्येदकर्मणः॥

Chap. 2, verses 38 and 47; Chap. 3, verses 7 and 8

(i) Translate and identify the compound type of each:

(a) *'sukhaduḥkhe'* (line 1)
(b) *'akarmaṇi'* (line 4)
(c) *'karmendriyaiḥ'* (line 6) [6]

(ii) Reading lines 1 and 2, say why you think Kṛṣṇa is telling this to Arjuna and say what relevance it has to the situation described in the *Bhagavad Gītā*. [2]

(iii) Scan lines 3 and 4, *'karmaṇy evādhikāras ... akarmaṇi',* and name the metre, giving its main characteristics. [6]

(iv) In lines 5 and 6 Kṛṣṇa speaks of the mind controlling the senses. What do you understand this to mean?. [2]

(v) Translate lines 7 and 8, *'niyataṃ ... akarmaṇaḥ'.* [4]

[Total: 20 marks]

Section B

Essays

1 Write a short essay on **one** of the following:

(a) How does the author of the *Śrīmad Bhāgavatam* use stories to convey his message?

(b) Is Kṛṣṇa portrayed as loveable in the *Śrīmad Bhāgavatam*?

[20 marks]

2 Write a short essay on **one** of the following:

(a) Would the *Laws of Manu* accord with the ideals of democracy?

(b) What does Manu say about the creation of the universe?

[20 marks]

BLANK PAGE